

OPONENTSKÝ POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

NÁZOV HABILITAČNEJ PRÁCE: Uplatnenie testu Čí(S)TA v špeciálnopedagogickej diagnostike

AUTOR PRÁCE: PaedDr. Erik Žovinec, PhD.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky

OPONENT: Prof. PhDr. Viktor Lechta, CSc.

Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogických štúdií

Habilitant si zvolil na spracovanie náročnú problematiku, ktorá je v našich podmienkach zvyčajne doménou psychológov. Súčasne je to však aj problematika permanentne aktuálna. Túto aktuálnosť potvrdzujú - prakticky kontinuálne - výsledky medzinárodných komparatívnych testov PISA i PIRLS o čitateľskej gramotnosti, každodenné praktické skúsenosti pedagógov, ako aj štatistiky o výskyte porúch čítania na našich školách. Riešenie tejto problematiky je mimoriadne naliehavé aj v kontexte špecifických porúch učenia.

Práca má štandardné členenie na teoretickú (kap.1-5; s. 13-88) a výskumnú (kap. 6-8, s.89-141) časť, ktoré spolu logicky nadväzujú, sú rozsahovo proporčne vyvážené a tvoria organicky súvisiaci celok. Zoznam použitej literatúry obsahuje až 364 (!) zdrojov našej a zahraničnej (prevažne angloamerickej) proveniencie. Prílohy (s.174-181) vhodne dopĺňajú hlavný text. Je potešiteľné, že autor pri koncipovaní práce i pri realizovaní svojho výskumu (vrátane jeho záverov) mohol čerpať zo svojich predchádzajúcich výskumov a publikácií, na ktoré tu logicky nadväzuje, rozširuje, skvalitňuje ich a presvedčivo preukazuje možnosti ich aplikácie. Spôsob spracovania problematiky takto manifestuje značné osobné praktické i bádateľské skúsenosti pokiaľ ide o riešenie pertraktovanej problematiky a poukazuje na tvorivý potenciál autora. Práca je nielen logicky koncipovaná, ale je aj napísaná vyzretým, kultivovaným štýlom bez redundantných odbočení či krkolomných formulácií.

Východiskový teoretický rámec práce ako celok tvorí v podstate analytickú prehľadovú štúdiu, sprítomňujúcu moderné trendy skúmania fenoménu čítanie. Autor skúma aktuálne prístupy k problematike čítania v logickom slede: od modelov čítania cez jeho fázy, čitateľský vývin až po diagnostiku, s vyústením do osobitostí špeciálnopedagogického diagnostikovania. Oceňujem najmä úsilie habilitanta o komplexné, transdisciplinárne poňatie problematiky (i keď mal na výber aj menej náročný spôsob spracovania iba z pedagogického/špeciálnopedagogického aspektu, ktorý by bol akceptovateľný a súčasne autorsky pohodlnejší...). Pozitívom je aj kritický prístup pri opise súčasného stavu riešenia predmetnej problematiky a komparovaní dosiahnutých výsledkov v tejto oblasti u nás (napr. oprávnená kritika chýbajúcej syntetizujúcej monografie, diskrepancie prekladov základnej anglickej terminológie do slovenského jazyka atď.). Oceniť treba tiež pokus o typológiu slabých čitateľov na etiologickom základe (s.58-60).

Komentáre/pripomienky k spôsobu spracovania tejto časti práce: Na základe horeuvedeného sa domnievam, že hlboký vzhľad do problematiky – počnúc špecifikami počiatkov jej riešenia u nás, končiac možnosťami využitia výsledkov svojich vlastných bádání v modernom špeciálnopedagogickom poradenstve – umožňoval habilitantovi ešte jednoznačnejší záverečný „output“ v podobe jeho osobných konceptov efektívneho riešenia v celoslovenskom rozmere. Pokiaľ ide o využitie priekopníckych angloamerických výskumov, i keď je niekedy problematické aplikovať výsledky týkajúce sa angličtiny na oblasť transparentného jazyka – slovenčiny, habilitant má dostatočné kompetencie k meta-pohľadu na problematiku, aby túto úlohu zvládol na adekvátnej úrovni. Viaceré preklepy, duplicity (najmä v zozname literatúry) a niektoré problematické citácie (napr. E.Mistrík?-s.24) prezrádzajú časovú tieseň pri písaní práce...

Pokiaľ ide o výskumnú časť práce, treba konštatovať precízne vymedzenie výskumného problému; výskumné otázky/hypotézy sú jasne koncipované, aplikované metódy primerané a priebeh výskumu detailne dokumentovaný. Výskumné súbory sú vzhľadom na ciele (dopracovanie, resp. vytvorenie vývinových noriem) dostatočne veľké. Habilitant disponuje veľmi dobrou zručnosťou v oblasti aplikácie štatistických operácií, ktorá mu umožnila vyvodzovať relevantné závery z interpretácie získaných výskumných dát. Aj tu bolo pozitívom prelínanie sa výsledkov vlastného bádania s výsledkami jeho vlastnej poradenskej praxe. Výsledky výskumu možno priamo využiť v pedagogickej/špeciálnopedagogickej praxi i v nadväzujúcich výskumoch.

Komentáre, pripomienky/otázky pokiaľ ide o výskumnú časť práce: bolo potrebné vysvetliť tvrdenie Caravolas (2005) na s. 89, že u anglicky hovoriacich detí sa schopnosť čistého fonetického zápisu rozvíja až do tretieho roku života. Vzhľadom na zistené dáta si treba položiť otázku, či výsledky z niektorých regiónov (Košice, Šaľa) neboli ovplyvnené bilingvizmom niektorých členov skúmaného súboru. Bolo by tiež zaujímavé dozvedieť sa, ako vidí habilitant perspektívu špeciálnopedagogickej diagnostiky v rovine posunu pertraktovaných výsledkov do poradenskej praxe a najmä do praxe špeciálnych škôl.

Záverom: možno konštatovať, že cieľ práce PaedDr. Erika Žovinca, PhD.: syntetizovať poznatky o špeciálnopedagogickej diagnostike porúch písania, analyzovať teoretické východiská pre potreby koncipovania diagnostických nástrojov a kreovať nový test čítania pre žiakov sekundárneho stupňa vzdelávania bol splnený. Habilitačná práca prináša pre predmetnú oblasť nové poznatky a bádania autora v oblasti čítania s porozumením, špeciálnopedagogickej diagnostiky porúch čítania, resp. dyslexie s aspektu špeciálnej pedagogiky treba pokladať za priekopnícke. Práce PaedDr. Erika Žovinca, PhD. ho predurčujú stať sa mienkotvorným expertom v oblasti špeciálnopedagogického poradenstva ako aj špeciálnopedagogickej diagnostiky ako takej.

Z uvedených dôvodov, ako aj vzhľadom na to, že habilitant spĺňa aj ostatné požiadavky habilitačného pokračovania PdF UKF v Nitre odporúčam habilitačnej komisii Pedagogickej fakulty UKF v Nitre, aby po úspešnej obhajobe bol PaedDr. Erikovi Žovincovi, PhD. udelený vedecko-pedagogický titul docent v odbore Pedagogika.

V Trnave, 11.4.2014

Prof. PhDr. Viktor Lechta, CSc.